

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Sziládi-Kovács Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr.Sziládi-Kovács Hajnalka pártfogó ügyvéd) által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pest Megyei Bíróságnál 21.P.20.667/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.908/2010/4. számú ítéletével befejezett ügyében a felperes részéről 40. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. december 7. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 15.000 (Tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a szabadságvesztés büntetését töltő felperes bal lábán visszer műtétet végeztek 2006. május 10-én a Központi Kórházban. 2006. május 15-én - a büntetés-végrehajtási intézetbe történő visszaszállítás napján - reggel 8 órától délután 13 óráig várta a rabszállító jármű megérkezését, mely idő alatt egy folyosói fűtőcsőhöz kibilincseltek. A frissen műtött lába miatt fájdalmak voltak, az öt órás várakozás alatt azt pihentetni nem tudta, és a fizikai fájdalom mellett megalázó helyzetnek volt kitéve.

A felperes módosított keresetében vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére kérte az alperes kötelezését. Hivatkozott arra, hogy a bilincs használata nem volt jogszerű, annak alkalmazásával az alperes megsértette az emberi méltóságát és veszélyeztette az egészségét, ezzel kárt okozott.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a bizonyítási kísérlet során a felperes pontos kibilincselési testhelyzetét nem lehetett megállapítani, és nem lehetett megállapítani azt sem, hogy emiatt a felperes egészségkárosodást szenvedett el.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 400.000 forint nem vagyoni kártérítést, ennek 2006. május 15. napjától járó késedelmi kamatát és 25.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes nem vagyoni és vagyoni kárigényét elutasította. Megállapította, hogy a felperes IV. biztonsági csoportba besorolt elítélt volt, azonban ekkor is megillették a jogszabályban biztosított jogok, miután a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet (R.) 48. §-ának (1) bekezdése alapján a korlátozó eszköz akkor alkalmazható, ha az elítélt egészségi állapota megengedi. A friss műtétes felperes kibilincseléssel való elkülönítése a biztonsági fokozatba való besorolásra tekintettel és öt órán át való ott tartása, állásra kényszerítve őt, olyan jogsértés az alperes részéről, mely megvalósította az embertelen bánásmódot és veszélyeztette a felperes testi épségét. Azzal, hogy a felperes a műtött lábát erőltetni volt kénytelen az állás miatt, a gyógyulási folyamat lassúbbodása és a szövődmények kialakulásának nagyobb lehetősége következett be, ezért a kibilincselés alkalmazása jogszerűnek nem minősül. A nem vagyoni kártérítés összegét -

merlegelve a jogsértés súlyát, értékelve a káresemény idején fennálló értékviszonyokat, a hasonló ügyekben követett ítélkezési gyakorlatot - a felperes személyisége értékminőségében bekövetkezett csökkenés ellensúlyozására 400.000 forint összegben határozta meg. A felperes járadékigényét - amelyet a munkaképesség-csökkenés miatti keresetvesztésére alapított - elutasította, mert az okozati összefüggést nem lehetett megállapítani.

A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az ítélet indokolásában utalt arra, hogy nem a felperes kibilincselésének ténye volt a jogsértő, hanem annak a módja, mert az intézkedés során elmulasztotta figyelembe venni, hogy egy olyan személyt kényszerített órák hosszat tartó állásra, akinek az egyik lábát néhány nappal korábban műtötték, és aki a lábát még hetekig kénytelen volt kímélni a terheléstől. A bilincselés módját nem befolyásolhatja a felperes biztonsági csoportba sorolása. A folyosón lévő körülmények - az asztal távolsága a kibilincselés helyétől, a kibilincselés pontos módja - bizonyítatlan volt. A nyomozati iratok alapján az tényként megállapítható, hogy öt órán keresztül volt a kibilincselés helyzetben a felperes, és akármilyen módon történt a kibilincselés, minden esetben csak nehézségekkel tudta volna a közelben lévő asztalt használni ülésre, vagy a lábának felhelyezésére. Azért súlytalan a felperes tiltakozásának hiánya az intézkedés módja ellen, mert a felperes a helyzeténél fogva, csak szóban sérelmezhetett volna az alperes eljárását, a panasz írásbeli rögzítésének hiánya nem jelenti azt, hogy a felperes jóváhagyólag tudomásul vette a vele történeteket. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az alperes eljárása sérti az 1995. évi CVII. törvény (Bv.tv.) 11. §-ának (2) bekezdését és a 21. §-ának (1) bekezdését, és ezáltal a Ptk. 76. §-át, mert a felperesnek sérült az emberi méltósághoz és az egészséghez fűződő joga. Nem volt olyan ok, ami alapján a nem vagyoni kártérítés mellőzhető lett volna, de a felperes sem tudott megjelölni olyan okot, körülményt, amelyet az elsőfokú bíróság az összecszerűség meghatározásánál nem értékelte volna.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és abban elsődlegesen hatályon kívül helyezést és a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kérte utasítani. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet téves tényállást állapított meg, és ezt vette figyelembe a döntésénél. A bíróságok az alperes jogellenes magatartásának megállapítása során nem tettek eleget a tényállás teljes körű felderítésének, így figyelmen kívül hagyták a Budapesti Katonai Ügyészség határozatát, amely megállapította, hogy a felperes a bizonyítási kísérlet során úgy nyilatkozott, hogy a kibilincselésre akként került sor, hogy két kezét a fűtésű rögzítő pántja fölött úgy bilincselték meg, hogy a cső és teste az összebilincselés keze között volt. A helyszínen nyilvánvaló volt, hogy ilyen helyzetben a sértett a földre hajolni nem tud, azonban az asztalra könnyen fel tudott ülni. Az alperes arra hivatkozott, hogy az ügyészség határozata alapján bizonyította, hogy a felperes nem állhatott öt órán át, mert maga nyilatkozta, hogy az asztalra rá tudott nehezedni, ülni. A felperesnek a büntetőeljárásban tett vallomása is alátámasztja azt, hogy az alperes a kibilincseléssel sem az egészséghez, testi épséghez, sem az emberi méltósághoz fűződő jogában nem sértette meg. Ezért az alperes jogellenes magatartása nem állapítható meg, így kártérítési felelősség sem terheli.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, mert az a jogszabályoknak teljes mértékben megfelel, nem jogszabálysértő.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a járadék követelést elsőfokon elutasító rendelkezése az ítéletnek - azt támadó fellebbezés hiányában - jogerőre emelkedett. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletben 400.000 forintban megállapított nem vagyoni kártérítést támadta, ám az a fölötti, elutasító rendelkezés a felperes részéről nem volt támadott.

Az alperes kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták és az irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat helyesen alkalmazták.

A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak és ez a jogvédelem a személyt minden esetben megilleti, abban az esetben is, ha fogvatartott személy személyhez fűződő jogát a fogvatartása ideje alatt sértették meg. Az R. 3. §-ának (1) bekezdése alapján a fogvatartott személyiségi jogait védeni kell, ezt a személyzet köteles biztosítani. A fogvatartás a jogszabálynak megfelelő őrzéssel történhet és csak a törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazhatók, mégpedig szabályszerűen és ezen túl minden olyan intézkedés tilos, amely a fogvatartott életét, testi épségét vagy egészségét sérti, vagy veszélyezteti (R. 4. §).

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a IV. biztonsági csoportba sorolt felperest biztonságosan kellett őrizni akkor is, amikor egyébként a műtét utáni szállítása történt, illetőleg a szállítást megelőzően [R. 42. § (3) bekezdés]. Ennek az őrzésnek a során az R. 48. §-a a mozgást korlátozó kényszerítő eszköz használatát, adott esetben bilincs használatát lehetővé teszi, de erre csak olyan módon kerülhet sor, ahogy az elítélt egészségi állapota ezt megengedi.

A perbeli esetben tény, hogy a felperes visszer műtéten volt túl, amikor a szállítására és ennek során a kibilincselésre sor került. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény igazolta, hogy öt nappal a műtétje után a felperes lába kímélésre és felpolcolásra szorult. Az is tény, hogy az adott időben a felperest öt órára egy fűtőszőnyegre bilincselték ki. Ebben a testhelyzetben, ilyen hosszú időn keresztül épp az igazságügyi orvosszakértői véleményben megjelölt, orvosilag elvárt állapotot - a láb kímélése és felpolcolása - az alperes nem biztosította. Ez pedig azzal a következménnyel járt, hogy a kibilincseléssel teremtett helyzet a felperes egészségét veszélyeztette, mert szövődmény kialakulásának lehetősége reálisan bekövetkezhett. Ezért helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes a biztonságos őrzés szerinti bilincselést a felperes esetében jogszerűen alkalmazta ugyan, ám jogsértő volt annak a módja amiatt, ahogyan az történt, illetőleg milyen egészségi állapotban a felperes volt. Nem lett volna jogsértő és elvárható is lett volna olyan bilincselés alkalmazása - ha már az őrzésnek más biztonságos módját az alperes megoldani nem tudta -, amely mellett az ilyen őrzés a műtét után a felperes egészségét nem veszélyezteti, és nem tart ilyen hosszú ideig sértve a felperes emberi méltóságát.

Ezért helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes megsértette a felperes személyhez fűződő jogait, ezért a Ptk. 84. §-ának (1) bekezdés e) pontja alapján, a Ptk. 355. §-a (1) és (4) bekezdésének megfelelően nem vagyoni kárpótlásra tarthatott igényt. A nem vagyoni kárpótlás összegének megállapításához szükséges bizonyítást az elsőfokú bíróság lefolytatta, a megállapított összeg pedig alkalmas a felperest ért személyhez fűződő jogsértés hátrányainak az ellensúlyozására és megfelelően értékeli a jogsértés súlyát is.

Mindezeket figyelembe véve a bíróság a jogerős ítéletben a bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével megalapozottan állapította meg az alperes kártérítő felelősségét és jogszabálysértés nélkül határozta meg a nem vagyoni kárpótlás mértékét is.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen állítja, hogy jogellenes magatartásával nem sértette meg a felperes személyhez fűződő jogait. Az adott ügyben annak is jelentősége volt, hogy az ügyész eljárás során a kibilincselés pontos mikéntje nem volt pontosan meghatározható, ám ez a helyzet azért is következett be, mert az alperes alkalmazottai szabályszerű magatartást tanúsítottak - ezt fegyelmi eljárással kapcsolatos vizsgálat is megállapította, a kibilincselést, annak módját írásban

nem rögzítették, a foganatosítója azt a felettesének nem jelentette -, s ezt a helyzetet hosszú ideig bizonyítható ellenőrzés nélkül fenntartották. A kibilincselés helyzete - akár egyik kézhez, akár két kézhez történt - volt olyan, amely a műtét után a felperes egészségét reálisan veszélyeztette és az emberi méltóságát sértette; az adott ügyben ennek volt jelentősége.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. december 7.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő
HM